1939 ий 24 АВГУСТ № 73 (572) Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

РЕСПУБЛИКЫН БЮДЖЕТШЫМ УТВЕРДИТЛЫМЕ

Марийский АССР Верховный Советын Кокымшо Сессийже „Марийский Автономный Советский Социалистический республикын бюджетше нерген законым" утвердитлен. Сессийыште Марийский АССР-ын Финансе Калык Комиссарже Стемасов йолташ Марийский АССР-ын 1939 ийлан бюджетше нерген да 1938 ийсе бюджетым шуктымо нерген докладыштыже мемнан самырык республикын кушмыжым да виянгмыжым пеш раш ончыктен пуыш.

Марийский АССР-ын бюджетше 1926 ий дене тангастарымаште 1938 ийыште 16,6 гана кушкын, 5.175 тӱжем тенге гыч 83.102,8 тӱжем тенге марте шуын. Тиде цифра Ленинско-Сталинский партийын вуйлатымыже дене мемнан республикын кушмыжым да виянгмыжым, мемнан калыкын илышыже пиалан улмым, тудын культуржо кушмым пеш раш отображатла. Тиде цифра Ленинско-Сталинский национальный политикын торжествожо нерген ойла.

Кызытсе Марийский республикын территорийыштыже илыше калык, капитализм годым моло калык гаяк шужен илен, чыташ лийдыме эксплоатаций дене тӱнчыкен пытен. Великий Октябрь Российысе калыклан у корным, у эрам почын. Ынде моло калык-шамыч дене тӧрак марий калыкат коммунистический обществым строитла.

Ожно янлык урмыж коштмо вереш кугу промышленный предприятий-шамыч шочыныт, тыгыде ӓнга-шамыч олмеш кумда олык гай пасу ышталтын, туштo 1.200 утла трактор, 260 комбайн, тулеч моло сложный да полусложный машина-шамыч шӱдӧ дене пашам ыштат. Республикыште 680 утла школа, 2 вуз, пеш шуко клуб, йоча сад, больница да тулеч моло социально-культурный учреждений-шамыч шуко ышталтыныт.

Мемнан республикын бюджетше ий гыч ийыш кушкын толын. 1937 ий дене тангастарымаште 1938 ийыште Марийский республикын бюджетше доход шотышто 14.061,6 тӱжем тенгелан але 20,4 процентлан, а расход шотышто—12.157,4 тӱжем тенгелан але 17,9 процентлан кушкын.

1939 ийлан Марийский АССР-ын бюджетше доходым 90.980,2 тӱжем тенгем палемда. Тиде 1938 ийсе план деч 15,7 процентлан, фактический шуктымо деч 9,5 процентлан кугурак лиеш. Тиде сумма теве кушеч погалтеш: доходын 50 процентше утла—45.904,9 тӱжем тенге оборот гыч налог деч пурышаш. Прибыль гыч отчисленийым 3.841,2 тӱжем тенгем, кодшо ийсе деч 38,8 процентлан шукырак налаш палемдыме. Чодра озанлык деч 8.945,3 тӱжем тенгем, общественный озанлык деч подоходный налогым 2.353,4 тӱжем тенгем погаш палемдыме.

Доходын ик важный статьяже—государственный заем гыч отчислений. 1939 ийыште Марийский АССР мучко тиде отчислений 4.625,2 тӱжем тенге лийшаш.

Мемнан республикысе шемер-шамыч Кумышо Пятилетка заемлан (кокымшо ий выпуск) 3 кече коклаште 10.634 тӱжем тенгелан подписке ыштеныт. 19 августлан подписка 13.507 тӱжем тенге марке кушкын.

Марийский АССР-ын бюджетыштыже расход калык озанлыкым умбакыже виянгдаш, калыкын культуржым нӧлталаш, бытшым саемдаш колталтеш. 1939 ийыште калык озанлыклан 16.565,8 тӱжем тенге—1938 ийсе деч 4.094,7 тӱжем тенгелан шукырак пышталтеш. Социально-культурный мероприятийлан 1938 ийсе 56.548,2 тӱжем тенге олмеш 1939 ийыште 62.745 тӱжем тенге колталтеш. Бюджетын расходный ужашыже, доходный ужаш семынак, пӱтынек ВКП(б) XVIII с'ездын решенийже-шамычым шуктымашке виктаралтеш.

Но мемнан республикын посна предприятийже-шамыч государстволан отчислений ден налогым жапыште тӱлен шоген огытыл. Кодшо ийыште „Мариец", Ленин лӱмеш янда заводшамыч, маслозавод да молат оборот гыч налог тӱлымашым чӱчкыдынак шуйкаленыт.

Южо предприятийлаште бесхозяйственность улмо дене убыток лиеда. Верысе промышленность гына 1938 ийыште 942 тӱжем тенге убыткым пуэн. Наркомхозын предприятийже-шамыч 1938 ийыште бюджетыш 715,6 тӱжем тенгем пуэн шуктен огытыл. 1938 ийыште качественный показатель верч Марисоюз, Марпромсоюз, Марлеспромсоюз, молат лушкыдын кучедалыт. 1939 ийыште тыгай положенийым чыташ нимо семынат ок лий.

Бюджетым ончыкыжо правильно использоватлыме дене ме шкенан республикын озанлыкшым адакат чот пенгыдемдена да коммунизмыш умбакыжат победоносно каймашым обеспечитлена.

Москва, Кремль.

СТАЛИН йолташлан

ШЕРГЕ ИОСИФ ВИССАРИОНОВИЧ!

Тланет, пӱтынь тӱнясе шемер-шамычын мудрый вождь ден учительлан, человечествын величайший генийжылан, пӱтынь калыкын избранникшылан, Марийский АССР Верховный Советын первый депутатшылан,—Марийский республика Верховный Советын Кокымшо Сессийже Марийский АССР-се чыла шемер-шамыч лӱм дене шкенжын пламенный большевистский саламжым колта!

Мемнан чапле большевик-шамыч партийын да лично Тендан, Сталин йолташ, вуйлатымыда почеш Марийский республикын калыкше мемнан великий родинан чыла калыкше-шамыч дене чак да шалаташ лийдыме содружествышто пиалан, культурный, зажиточный да йывыртымашан илышым ыштен.

Тидым Сессийын ончымо Марийский АССР бюджет раш ончыкта.

Мемнан великий коммунистический большевик-шамыч партийын XVIII с'ездшын исторический решенийже-шамыч основеш, нуным илышыш пенгыдын да чакныде пуртышаш верч кучедалын, Марийский республикын шемерже-шамыч Верховный Советын Кокымшо Сессийышкыже мемнан политический, озанлык ден культурный строительствын чыла областыштыжат пеш кугу успех да достижений-шамыч дене толыт.

Мемнан элын да Марийский республикын нине пеш кугу успехыштым формыжо дене национальный да содержанийже дене социалистический культурын пеледалтмыже раш ончыкта.

Тиде мудрый Ленинско-Сталинский национальный политикын торжествожо нерген ончыкта.

Мемнан калык шкенжын партийже ден правительствыже йыр чак сплотитлалтын да мемнан элысе шемер-шамычын тиде сплоченность ден единствошым нигунамат да нимогай тушманат пудыртен ок керт.

Ме, депутат-шамыч, Марийский АССР Верховный Советын Кокымшо Сессийышкыже погынен, Тыйым, **Сталин** йолташ, коммунистический партий йыр эше чоткыдынрак сплотитлалтына манын ӱшандарена.

Коммунист ден беспартийный-шамычын сеңгаш лийдыме блокыштым, кудын основеш СССР, союзный ден автономный республика Верховный Советлашке сайлымаште пеш чапле сеңгымашым ыштыме ыле, эше утларак пенгыдемдаш тӱҥалына. Шемер депутат-шамычын районный, городской, сельский ден поселковый советлашкышт сайлыме кечыште Марийский АССР-ын калыкше шкенжын морально-политический единствожым, шкенжын сплоченностьшым да Ленин—Сталин партийым беззаветно йӧратымыжым эше ик гана демонстрироватлен ончыкта.

Виян лийже мемнан шерге вождь да учитель, Марийский АССР Верховный Советын первый депутатше Сталин йолташ!

Виян лийже великий, сеңгаш лийдыме Ленин—Сталин партий!

Виян лийже мемнан куатле да сеңгаш лийдыме государство—Советский Социалистический Республика-шамыч Союз!

Москва, Кремль.

МОЛОТОВ йолташлан

ШЕРГЕ ВЯЧЕСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ!

Марийский АССР Верховный Советын Кокымшо Сессийже Тланет, великий **Сталинын** верный соратникшылан, Советский правительствын главажлан, Марийский АССР Верховный Советын депутатшылан, шкенжын пламенный большевистский саламжым колта.

Мемнан славный большевистский партийын XVIII с'ездшын исторический решенийже-шамыч дене вооружатлалтын, самырык Марийский республикын шемерже-шамыч Верховный Советын Кокымшо Сессийышкыже кугу успех да достижений-шамыч дене толыт.

Коммунистический партийын, великий **Сталинын** да советский правительствын испытанный руководствышт почеш Марийский республикын экономический куатше ий еда кушкеш да пенгыдемеш, формыжо дене национальный да содержанийже дене социалистический культура виянгеш да пеледеш.

Нине успех-шамыч мудрый Ленинско-Сталинский национальный политикын торжествожо улыт.

Марийский АССР Верховный Советын Кокымшо Сессийже Марийский республикын бюджетшым да шемер депутат-шамычын районный, городской, сельский ден поселковый Советлашкышт сайлымаш нерген Положенийым обсудитлаш да утвердитлаш погынен.

Марийский АССР-ын бюджетше кушмаш социалистический строительствын успехше-шамычын, шемер-шамычын зажиточный, культурный илышыштын веркалыште семынак отражатла.

Ме, Марийский АССР Верховный Советын депутатше-шамыч, Тыйым, **Молотов** йолташ, ӱшандарена: нине путырак важный вопрос-шамычым разрешитлымашке уло серьезность дене миена да нуным большевистский, сталинский разрешитлена.

Мемнан республикыште шемер депутат-шамычын Советлашкышт сайлымаш шотышто ямдылалтмаш паша кумдан шарлен. СССР Верховный Советын да союзный ден автономный республикласе Верховный Советлашке сайлыме жапыште погымо путырак кугу опытым кучылтын, коммунист ден беспартийный-шамычын сеңгаш лийдыме Сталинский блокыштым ме умбакыжат пенгыдемдаш тӱҥалына.

Тыйым, **Молотов** йолташ, ме ӱшандарена: кумышо Сталинский пятилеткым шуктымаш верч кучедалын, самырык Марийский республикын шемерже-шамыч шке радамыштым коммунистический партий йыр, вождь, друг да учитель **Сталин** йолташ йыр эше чакырак сплотитлат.

Теве молан Марийский республикысе пӱтынь калыкын чыла вопросшо, чувствыжо да мыслыже мемнан первый депутатна великий **Сталин** дек да тудын верный соратникше дек, Тыйын дек шергакан Вячеслав Михайлович, обращатлалтыныт.

Ленин—Сталин великий партийын руководствыжо почеш Марийский республикын калыкше моло калык-шамыч деде братский ешыште советский государствын куатшым пенгыдемдаш да калыкын чыла тушманже-шамыч ваштареш беспощадно кучедалаш ончыкшымат тӱҥалеш.

Виян лийже Всесоюзный Коммунистический большевик-шамыч партий!

Виян лийже социализмын сеңгымашыже-шамычын организаторжо великий Сталин!

Виян лийже Советский Социалистический Республика-шамыч Союз!

ПЕРВЫЙ СОЗЫВ МАРИЙСКИЙ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТЫН КОКЫМШО СЕССИЙЖЕ

Первый созыв Марийский АССР Верховный Совет Кокымшо Сессийын заседанийышт нерген

ИНФОРМАЦИОННЫЙ УВЕРТАРЫМАШ

21 августысо заседаний-шамыч

21 августышто 10 час эрдене Марийский АССР Верховный Советын заседаний залешыже первый созыв Марийский АССР Верховный Совет Кокымшо Сессийын кокымшо заседанийже лийын.

Председательствоватла — Марийский АССР Верховный Советын Председательже депутат Р. М. Мамаев.

Марийский АССР Верховный Совет ончычшаш паша радам почеш 1939 ийлан бюджет да 1938 ий бюджетым шуктымо нерген Марийский АССР Верховный Совет Бюджетный Комиссийын председательже депутат Д. Ф. Маракулинын содокладшым колыштын.

Марийский АССР Верховный Совет Бюджетный Комиссийын содокладше деч вара 1939 ийлан бюджет да 1938 ийсе бюджетым шуктымо нерген докладым обсуждатлымашке кусна.

Пренийыште выступатленыт; депутат Д. П. Аринархов (Сотнур район, Нагоринский округ), Марийский АССР Здравоохранений Калык Комссар С. П. Лунев йолташ, Просвещений Калык Комиссар Е. С. Музуров йолташ да молат.

Марийский республикысе призывник-шамыч лӱм дене Сессийым Йошкар-Оласе призывник-шамыч саламленыт. Речь дене призывник Малышев йолташ выступатлен.

Тидын дене первый созыв Марийский АССР Верховный Совет Кокымшо Сессийын кокымшо заседанийже петырналтеш.

* * *

21 августышто 6 час кастене, Марийский АССР Верховный Советын заседаний залешыже первый созыв Марийский АССР Верховный Совет Кокымшо Сессийын кумышо заседанийже лийын.

Председательствовала — Марийский АССР Верховный Советын Председательже депутат Р. М. Мамаев.

Ончычшаш пашаште—Марийский АССР-ын 1939 ийлан бюджетшым утвердитлымаш.

Марийский АССР Верховный Совет докладчикын—Марийский АССР Финансе Калык Комиссарын депутат И. А. Стемасовын да содокладчикын — Марийский АССР Верховный Советын Бюджетный Комиссий председательже депутат Д. Ф. Маракулинын заключительный мутышым колыштеш.

Вара Марийский АССР Верховный Совет Марийский АССР-ын 1939 ийлан бюджетшым голосоватлымашке да утвердитлымашке кусна.

Марийский АССР Верховный Совет Марийский АССР-ын бюджетшым доход ден расходын разделже-шамыч шот дене ончаш да утвердитлаш депутат И. А. Стемасовын предложенийжым приниматла. Тиддеч вара Марийский АССР-ын 1939 ийлан бюджетшым утвердитлымаш кая.

Марийский АССР Верховный Совет статья шот дене лудын кажне статьям утверждатла, а варажым „Марийский Автономный Советский Социалистический Республикын 1939 ийлан бюджетше нерген законым" тичмашынак утвердитла.

Тидын дене Марийский АССР Верховный Советын Кокымшо Сессийжын кумышо заседанийже петырна.

22 августысо заседаний-шамыч

22 августышто 10 шагат эрдене Марийский АССР Верховный Советын Заседаний залыштыже первый созыв Марийский АССР Верховный Совет Кокымшо Сессийын нылымше заседанийже лийын.

Председательствоватла—Марийский АССР Верховный Советын Председательже депутат **Р. М. Мамаев**.

Ончычшаш паша радамыште—Марийский АССР Верховный Совет Законодательный Предположений Комиссийын вноситлыме „Марийский АССР-се шемер депутат-шамычын районный, городской, сельский ден поселковый Советлашкышт сайлыме нерген Положенийым" проектшым ончымаш.

Тиде вопрос шотышто доклад дене Марийский АССР Верховный Совет Законодательный Предположений Комиссийын членже депутат И. С. Шутов выступатлен.

Пренийыште депутат-шамыч **Е. Х. Скобелев** (Кукнурский округ, Шернур район), **И. К. Сандаков** (Оршинский округ, У-Тор'ял район), **А. Т. Овчинников** (Больше-Юнгинский округ, Еласал район), **С. И. Иванов** (Ирмучашский округ, Параньга район), **П. М. Фуфыгин** (Йошкар-Олинский Центральный округ, Йошкар-Ола), **А. Ф. Зонов** (Зашижемский округ, Косолоп район), **М. А. Павлов** (Табашинский округ, Оршанка район), **А. Я. Мосолова** (Ляжмаринский округ, Косолоп район) выступатленыт.

Депутат А. Я. Мосолован ойлымыжо деч вара прений чаралтеш да Марийский АССР Верховный Совет Марийский АССР Верховный Совет Законодательный Предположений Комиссийын членже—докладчик депутат И. С. Шутовын заключительный мутшым колыштеш. Варажым Марийский АССР Верховный Совет „Марийский АССР-ысе шемер депутат-шамычын районный, городской, поселковый ден сельский Советлашкышт сайлыме нерген Положенийым" единогласно пенгыдемда, тугак „Марийский АССР Конституцийын (Основной Законын) 108 стаяжым вашталтыме да ешарыме нерген Законым" приниматла.

Тидын дене Марийский АССР Верховный Советын нылымше заседанийже петырна.

* * *

22 августышто, 6 шагат кастене, первый созыв Марийский АССР Верховный Совет Кокымшо Сессийын визымше заседанийже лийын.

Председательствоватла—Марийский АССР Верховный Советын Председательже депутат **Р. М. Мамаев**.

Верховный Совет Сессийын ончычшаш паша радамжын кумышо вопросшым—Марийский АССР Верховный Суд сайлымашым ончымашке вонча.

Депутат В. Н. Товашов Марийский АССР Верховный Судым сайлыме нерген доклад дене выступатла да Марийский АССР Верховный Советын Старейшин Советше лӱм дене Марийский АССР Верховный Судыш Старейшин Советын выдвигатлыме кандидат-шамыч состав нерген предложенийым ышта.

Марийский АССР Верховный Совет Марийский АССР Верховный Судым 12 еҥ составаным, тугак 100 еҥым Марийский АССР Верховный Судын калык заседательжылан, 30 еҥым Московский округ Военный Трибуналын калык заседательжылан, 12 еҥым линейный железнодорожный судын калык заседательжылан да 20 еҥым Воднотранспортный Судын калык заседательжылан сайлаш пучалым приниматла.

Персонально голосоватлыме дене Верховный Совет Марийский АССР Верховный Судын председательжылан Ефим Гаврилович **Софронов** йолташым да Марийский АССР Верховный Суд председательын заместительжылан Федор Яковлевич **Кудрявцев** ден Алексей Лаврентьевич **Бобылев** йолташ-шамычым сайлен.

Марийский АССР Верховный Судын членже-шамычлан Верховный Совет Михаил Аверьянович **Андреев**, Георгий Спиридонович **Рыбаков**, Оскар Густавович **Тилик**, Сергей Куприянович **Косарев**, Ольга Александровна **Тихомирова**, Алексей Яковлевич **Резниченко**, Алексей Васильевич **Селюнин**, Ольга Николаевна **Башнина**, ден Гариф Гатаулович **Валеев** йолташ-шамычым сайлен.

Персонально голосоватлыме дене Верховный Совет Марийский АССР Верховный Судын калык заседательже-шамычым, тугак Московский округ Военный Трибуналыш, линейный железнодорожный судыш да Водно-транспортный судыш калык заседатель-шамычым сайла.

Председательствоватлыше—Марийский АССР Верховный Советын Председательже депутат **Р. М. Мамаев** Сессийын визымше заседанийжым петырымылан увертара.

23 августысо заседаний

23 августышто, 10 шагат кечывалым Первый Созыв Марийский АССР Верховный Совет Кокымшо Сессийын 6-шо заседанийже лийын.

Председательствоватла—Марийский АССР Верховный Советын председательже депутат **Р. М. Мамаев**.

Ончычшаш паша радамыште—Сессийын ончычшаш паша радамжын 4-ше вопросшым ончымаш — Первый ден Кокымшо Сессий-шамыч кокла жапыште приниматлыме да Марийский АССР Верховный Советлан пенгыдемдышашлык Марийский АССР Верховный Совет Президиумын Указше-шамычым пенгыдемдыме нерген.

Тиде вопрос шотышто доклад дене Марийский АССР Верховный Совет Президиумын Секретарьже депутат **М. В. Кукин** выступатлен.

„Марий йылмын у орфографийжым вводитлымылан лийын Марийский АССР-ын государственый герб ден флагыштыже марий йылме дене надписьым установитлыме нерген Марийский АССР Верховный Совет Президиумын Указшым пенгыдемдыме нерген" законым Марийский АССР Верховный Совет единогласно приниматла.

Калык Комиссар-шамыч Совет составыште Пищевой Промышленность Калык Комиссариатым да Строительный материал Промышленность Управленийым образоватлыме нерген Марийский АССР Верховный Совет Президиумын Указше-шамычым утвердитлыме.

Верховный Совет Марийский АССР Верховный Совет Президиумын Марийский АССР Калык Комиссар-шамычым назначитлыме нерген Указше-шамычым утверждатла:

Внутренний Паша Калык Комиссарлан — **М. Н. Иванов** йолташым,

Пищевой Промышленность Калык Комиссарлан — **И. Е. Князев** йолташым,

Здравоохранений Калык Комиссарлан — **С. П. Лужнев** йолташым,

Строительный материал Промышленность Управлений начальниклан **А. П. Рубцов** йолташым,

Искусство паша дене Управлений Начальниклан — **А. Ф. Кашников** йолташым.

Верховный Совет **И. Н. Мироновым** Пашазе-Кресаньык Йошкар Армий радамыш каймыжлан лийын Здравоохранений Калык Комиссар обязанность деч утарыме нерген; **П. Н. Вязмин** йолташым искусство паша дене Управлений начальник обязанность деч утарыме нерген; **А. И. Карачаровым** Внутренний паша Калык Комиссар паша гыч сниматлыме нерген Марийский АССР Верховный Совет Президиумын Указше-шамычым пенгыдемда.

Депутат **Т. И. Кавалеровын** предложенийже почеш Сессий Марийский АССР Верховный Совет Президиумын членже-шамычым 13 еҥ марте кугемдаш предусматриватлыше Марийский АССР Конституцийын (Основной Законын) 28-ше статьяжым вашталтыме нерген Законым приниматла.

Республика деч ӧрдыжкӧ пашаш каймыштлан лийын **В. М. Архипов** ден **В. А. Кузнецов** йолташ-шамычым Сессий Марийский АССР Верховный Совет Президиумын членже обязанность деч утарен.

Верховный Совет Марийский АССР Верховный Совет Президиумын членжылан депутат-шамыч—**М. В. Онучкоым**, **Н. П. Рябчиковым** да **Е. А. Орловам** единогласно сайлен.

Законодательный Предположений Комиссийын председательже депутат **П. Х. Сергеевын** предложенийже почеш „Марийский АССР Конституцийын (Основной Законын) 47-ше статьяжым вашталтыме нерген" да „Марийский АССР Конституцийын (Основной Законын) 84-ше статьяжым ешарыме нерген" закон-шамычым утвердитлыме.

Председательствоватлыше—Марийский АССР Верховный Советын председательже депутат **Р. М. Мамаев** Кокымшо Сессийын ончычшаш паша радамже пытен манын увертара да Марийский АССР Верховный Советын Кокымшо Сесийжым петырымылан увертара.

ОГПУ лӱмеш колхоз пеленсе (Йошкар-Ола район) осоавиахимовский организаций пашам сайын ышта.
Снимкыште: „Ворошиловский стрелок" значоклан нормым сдатлыше-шамыч И. И. Яшин, М. М. Угольников, Е. М., Медведков И. М. Смирнов да А. В. Кузнецов.

Сельский верлаште физкультурник кечым сайын эртарышаш верч

Сельский верлаште физкультурник кече СССР СНК пеленсе физкультура да спорт паша дене Всесоюзный комитетын указанийже почеш тений 10—12 сентябрьыште эртаралтеш. Шукерте огыл ВЛКСМ Обком бюро физкультурник кечылан ямдылалтме шотышто Марийский АССР СНК пеленсе физкультура да спорт дене республиканский комитетын мероприятийжым утвердитлен да физкультурник кечым сайын эртарышашлан конкретный мероприятийым разработытлаш райкомол - шамычым обязатлен.

Ынде жап шуко кодын огыл. Тиде пайрем вашеш физкультурный коллектившамычым, колхозласе физкультурный кружок-шамычым добровольный спортивный общество - шамычым организационно пенгыдемдыман да угыч организоватлыман. Физкультура да спорт дене заниматлаш угыч тӱжем дене молодежым шупшман.

Физкультурный озанлыкыште большевистский порядкым ышташ, учет ден отчетностьым сай шындаш, физкультурный база ден спортивный сооруженийым порядкыш кондаш кӱлеш. Спортивный инвентарь ден спортимуществым шалатыше-шамыч дене эреак кучедалман.

Уло молодежым, эн ондак допризывник-шамычым, оборонный значок-шамычлан нормым сдатлаш мобилизоватлыман. Добровольный спортивный общество, физкультурный кружок да физкультурник-шамыч коклаште Кумышо Пятилетка лӱмеш социалистический соревнованийым шарыман.

Тыге велэ ме физкультурник кечым у сеҥымашшамыч дене вашлийына. Молодежьын массовый занятийже улшо физкультура ден спорт пашам утларак саемдена.

Озимойым ӱден пытареныт

У-ТОР'ЯЛ. (Телефон дене). Марийский АССР Верховный Советын кокымшо Сессийже лӱмеш Куршенгер ял совет кӧргысӧ колхоз-шамыч социалистический соревнованийым кумдан шарен озимойым ӱден, икияшым тӱред пытареныт.

Теве „Толман Ушем" колхозышто озимойлан ӱдаш куралмаште Егошин 0,70 гектар олмеш 1,09 гектарым, Савинцев 0,9 гектарым куралыныт. Колхоз 21 августышто озимойым ӱден, икияшым тӱред пытарен да государственный хлебопоставка планым тӱрыс темен. Тыгак „Куршенгер", „Кугу пашаш" колхозышто ӱден, икияшым тӱредын пытареныт да хлебопоставкым теменыт.

И. Ф. Чемеков.

* * *

„Нива" колхоз (Куженгер район) озимойым ӱден пытарен. Ӱдымаште комсомолец-шамыч сай показательым ончыктеныт. Теве Н. Виноградов, Р. Леухин да молат кечаш паша нормым 150 процент марте теменыт. Гырмалымаште комсомолка Е. Петухова, А. Золотарева паша нормым утыж дене темен шогеныт. Озимой ӱдымаште агитатор Леухин йолташ шемер депутат-шамычын верысе советлашкышт сайлыме нерген положенийым умылтарен. Пырдыж газета жапыште лукталтеш.

А. Кошкин.

Осоавиахимовский пашам начар шындыме

Оборонно-физкультурный пашам эреак образцово ыштен толмаш мемнан элын обороноспособн о с т ь ш ы м пенгыдемдымаште тӱҥ условий лийын шога.

Осоавиахимын к а ж н е членже лӱэн мошташ велэ огыл, тудо физический пенгыде ен лийшаш. Теве молан осоавиахим член-шамыч коклаште оборонный ден физкультурный пашам утыр виянгдыман. Нине серьезный паша-шамыч шуктымаш осоавиахимовский ден физкультурный организаций-шамыч деч кугун зависитла.

Партийын XVIII с'ездыштыже Ворошилов йолташ осоавиахимовский организацийын значенийже нерген тыге ойлен: „Осоавиахим — массовый добровольный общественный организаций лийын шога, кугу да полезный пашам ышта. Тиде организаций государствым аралышаш интерес верч пашазе, служащий, интеллигенций, тунемше да колхозник-шамычым ямдылаш призыватлыме. Тиде жапыштак Осоавиахим тӱрлӧ военный специальностян кадр-шамычым Йошкар Армийлан ямдылыме предварительный „черновой" пашаште полша".

ВЛКСМ ЦК-н VIII пленумжо оборонный ден физкультурный пашам решительно саемдымашым пенгыдын требоватлен. Пленумын решенийже-шамыч лекмеке Йошкар-Ола райкомол ден осоавиахим райсовет шке пашаштым икмыняр саемденыт.

Партийын XVIII с'ездын да ВЛКСМ ЦК-н VIII пленумын решенийышт деч ончыч район мучко 56 первичный осоавиахимовский организаций ыле гын, ынде 80 организацийым шуктымо. 1177 член гыч вич тылзе жапыште 2100 член марте куштымо. Посна осоавиахимовский организаций-шамычым (Куяр станцийысе, „Новая жизнь", „Кугу Какшан" колхозласе, „Красный труженик" артельысе да моло вереат) пенгыдемдыме.

ВЛКСМ райком первичный осоавиахимовский организаций-шамычын председательышт деч отчетым бюроэш колышташ тӱҥалын. Нунылан конкретный полышым пумашат икмыняр саемдыме.

ОГПУ лӱмеш колхозышто февраль тылзыште комсомолын инициативыжлан кӧра 12 ен дене осоавиахимовский организацийым организоватлыме. Райкомол тиде организацийлан полшаш тӱҥалын. Кызыт тиде организацийыште 43 ен шотлалтеш. Нинын коклагыч ВС значкистым 13 ямдылыме. Август тылзыште 4 значкистым ямдылат. Председатель Угольников йолташ осоавиахимовский пашам начар огыл шынден. Йошкар-Ола район кӧргысӧ моло организаций-шамычлан ОГПУ лӱмеш колхозысо осоавиахимовский организаций деч примерным налман.

Район мучко ВС значкистым — 187, ГСО значкистым — 116, ПВХО значкистым — 218 да ГСО значкистым — 244 ямдылыме. ВЛКСМ райком осоавиахимовский пашам пенгыдемдашлан 13 внештатный инструкторым ойырен. Но тидын ден пырля ситыдымаш-шамычат уледат. Кажне комсомольский организаций пелен эше осоавиахимовский организаций уке. Политрук-шамычым ойырымо огыл. Ятыр комсомолец-шамычым осоавиахим членство дене охватитлыме огыл. Осоавиахим актив дене чылажат ик совещанийын велэ эртарыме. Тиде шотышто ВЛКСМ ЦК VIII пленумын решенийыштыже тыге возымо: „Кажне комсомольский активист военный специальность дене владетлыже да молодежь коклаште военный знанийым кумд н шараш полшыжо манын обязательныйлан шотлаш". Но тиде п у н к т ы м шуктымашке ВЛКСМ Йошкар-Ола райком секретарь Власов йолташ комсомолец-шамычым тӱрыс мобилизоватлен огыл.

Осоавиахим Йошкар-Ола райсовет нерген поснак каласаш кӱлеш.

Осоавиахим райсоветын председательже Матвеев йолташ первичный осоавиахимовский организаций-шамыч дене нимынярат огеш руководитле. Верышке лектын нунылан конкретный деловой полышым огеш пу. Теве ОГПУ лӱмеш колхозышто осоавиахимовский организаций шукерте огыл организоватлыме. Тудлан шуко полышым пуаш кӱлеш ыле. Но Матвеев йолташ тиде организацийышке ик ганат миен огыл. Тудо шуко жапым сведений погашлан гына кучылтеш. Тиде организацийым велэ огыл, моло организаций-шамыч денат огеш руководитле. Матвеев йолташ колхозласе осоавиахимовский организаций шамычын состоянийыштым огеш шинче.

В о р о ш и л о в йолташ ВКП(б) XVIII с'ездеш шке речьыштыже тыге ончыктен: „Осоавиахим пашаенг-шамыч дек, утларакшым элым аралымаш интереслан служитлаш шкенышт вийым шагал огыл, кӱлеш семын, советский государствын истинный патриотшо-шамыч семын пуэн шогышо активист-доброволец-шамыч дек пӱтынь уважений дене относитлен, мый каласышаш улам: Осоавиахим паша ятыр кугурак результатым пуэн кертеш ыле, тиде чапле организаций кӱлеш семын тичмашын кучылталтше манын ме чылажым огына ыште".

Матвеев йолташлан осоавиахимовский актив дек пеш кугу уважений дене относитлыман ыле. А тудо кунар актив улмымат огеш шинче. Шукыж годым Матвеев йолташ райкомол деч полышым вуча. Шке инициативыже дене пашам йол ӱмбаке шогалташ огеш тыршe. Район мучко южо осоавиахимовский организаций-шамыч пашам йӧршеш огыт ыште.

Теве Йошкар-Ола МТС-ыште осоавиахим член 22 уло, „Шемер Марий" колхозышто—24 член, „Ударник" колхозышто — 20 член, „Передовик" колхозышто — 18 член, но нине осоавиахимовский организацийлаште нимогай паша огеш ышталт. Нине организаций-шамыч нерген Матвеев пеш раш шинча гынат, организацийлаште пашам йол ӱмбак шогалташ пуйто тудын пашаже огыл. Тидыже эше теве мом ончыкта: Матвеев йолташ тиде кугу ответственный пашашке серьезно огыл относитла.

Мих. Толстухин.

Оласе химический соревнованийлан сайын ямдылалташ

Противовоздушный ден химический оборонын техникажым сайын палымаш, советский калыкым мобилизационный ямдылыкыште кучымын ик важнейший условийже улеш.

Осоавиахимын оласе советше осоавиахимовский, комсомольский да РОКК организаций-шамычын активышт дене собранийым эртарен. Тиде собраний тений сентябрьын первый половинаштыже оласе химический соревнованийым эртараш решитлен.

Химический соревнованийын успехше, тудым эртараш ямдылалтме деч зависитлаш тӱҥалеш. ПВХО-н правилжым кажне, школьник гыч шоно ен марте палышаш улыт. Химический соревнованийышке оласе кумда массым вовлекатлыман.

Осоавиахимын агитатор-жо-шамыч оласе населенийлан химический соревнованийын условийже ден значенийжым умылтарышаш улыт. Вет противогазым чиен паша ышташ тунемын гына ме тылым воздушный противникын нападенийже деч арален кертына.

Осоавиахим оласе советын заседанийже химический соревнованийым эртараш конкретный планым ыштен да кажне участкыласе ответственный ен-шамычым ойырен.

Посна первичный организацийлаште химический соревнованийлан ямдылалташ виян пижыныт. Теве, Лесозаводышто осоавиахим да тугак моло пашазе-шамыч дене соревнованийын значенийже, ПВХО-н правилже-шамычым тунемыт. Занятийым Яранцев йолташ эртара. Тыгак Марийский АССР прокуратура пеленсе осоавиахим организацийын председательже Г р о м о в йолташ санитарный пост дене занятийым эртара.

Туге гынат, олаште соревнованийлан ямдылалтмаш начарын эрта.

Комсомольский организаций-шамыч химический соревнованийлан ямдылалтмаште партийный организацийлан полшаш, соревнованийын инициаторжо лийшаш улыт. Оласе химический соревнованийлан образцово ямдылалтын эртарышаш верч кажне комсомолец, осоавиахимовец кучедалман.

Иг. РОЖКИН.

Конкретный полышым оказатлаш

Параньга районышто ятыр комсомольский организаций-шамыч пашаштым саемденыт. Мутлан „Партизан" колхоз пеленсе комсомольский организаций колхозын чыла пашаштыже активно участвоватла. Но тиде районышто южо комсомольский организаций-шамыч шке пашаштым але мартеат перестроитлен шуктен огытыл.

„Венера" колхоз пеленсе комсомольский организаций хозяйственный пашаште ок участвоватле. Культурно-массовый пашат ок ышталт. Комсомолец-шамычын политический шинчымашыштым нöлташ желанийышт кугу, туге гынат, комитет тиде шотышто нимом ыштен огыл. Колхозышто молодежь кокла гыч комсомолыш пураш желатлыше ятыр уло, но несоюзный молодежь коклаште паша ок ышталт.

Комсомольский организаций добровольный общество-шамыч дене ок интересоватле, садлан МОПР, Осоавиахим, СВБ, физкультурный организаций-шамыч нимогай пашам огыт ыште.

Тыгак „Танк" колхоз пеленсе комсомольский организаций шке пашажым нимынярат перестроитлен огыл.

ВЛКСМ Параньга райком тыгай комсомольский организаций-шамычлан полшышыже кÿлеш.

И. Шуматов.

Агитбригадын пашаже

ВЛКСМ Шернур райком да РОНО-н инициативышт дене организоватлыме агитбригада уборка жапыште 10 ял советым обслуживатлен. Колхозлаште 9 постановкым шынден. Постановкым 3575 еҥ ончен.

Колхозлаште международный положений, ВКП(б) майский Пленумын постановленийже да у заем нерген доклад, лакций, беседа эртаралтын.

И. Иванов.

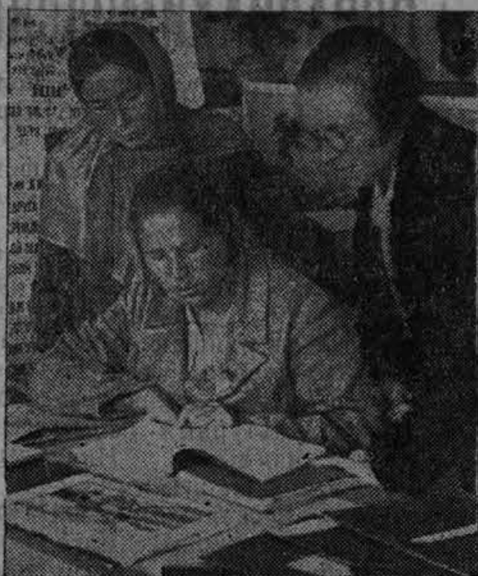

Отличник учитель-шамычын совещанийыште участвоватлыше-шамыч А. С. Новоселова (У-Тор'ял), Е.К. Мамаева, Н. О. Масленикова (Шернур). Фото М. Чуршуковын.

Корно ыштыме планым теменыт

1939 ийыште ыштышаш корно планым „У вий" колхоз (У-Тор'ял район) 30-шо июньланак тÿрыс темен. Корно пашаште комсомолец Шестаков, И. Нагорин, Е. Мамаева йолташ - шамыч паша нормым утыждене темен шогеныт.

Тыгак Кузнеч ял совет кöргыштö Ленин лÿмеш, Киров лÿмеш колхоз-шамыч да молат тенийсе корно планым теменыт.

П. Н. Веденькин.

Призывлан ямде улыт

Вашке призыв тÿҥалеш. 1918—1919 ийлаште шочшо молодежь тÿжем дене Йошкар Армий радамыш призыватлалтеш. Йошкар Армийыште служитлаш—тиде пеш кугу доверий да почет. Сандене кызыт чыла допризывник-шамыч призывлан куанен ямдылалтыт да призыв кечым куанен вучат.

„Кутко" колхоз (Морко район) член—допризывник-шамыч А. Иванов, С. Степанов, И. Васильев, А. Петров, С. Петров призывыш каяш ямдылалт шуыныт. Нуно шке тазалыкыштым утларак пеҥгыдемденыт. Чылаштынат оҥыштышт ПВХО, ГСО, ВС, ГТО оборонный значок-шамыч йолгат. Шке шинчымашыштым нöлташлан политический ден художественный литературым лудын шогат. Колхозын пашаштыже передовой улыт.

А. С. Степанов.

Кок кечылан ик номер пырдыж газета

Максим Горький лÿмеш колхозышто (Морко район) уборка жапыште кок кечеш ик номер пырдыж газета лектеш. Газетан редакторжо Н. Яковлев йолташ пырдыж газетым сайын, содержательныйым лукшаш верч чот тырша. Колхозник-шамыч газетыште материалым эреак возен шогат. Газетым йöратен лудыт.

С. Кузнецов.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Китайский эмигрант-шамыч полшат

Тихий океан южный бассейнын эллаштыже илыше китаец-шамыч японский агрессорлан вооруженный сопротивленийым ыштыме политика дене солидарностьыштым ончыктен освободительный войнам колтен шогашлан кок ик жапыште национальный правительство лÿмеш 120 миллион китайский долларым переводитленыт. Филиппинский островлаште илыше 100 тÿжем китаец-шамыч тиде жапыштак китайский правительствылан 17 миллион наре китайский долларым колтеныт.

Японец-шамыч Гонконгым тÿрыснек блокироватленыт

Английский газета-шамычын Гонконгский корреспондентышт подтверждатлат, что 20 августышто японец-шамыч кокшо могыр гыч Гонконгым тÿрыснек блокироватлымашым установитленыт.

Шкодын заводлаштыже забастовка

Париж гыч увертарыме почеш, 18 августышто Млада Балеславыште Шкодын заводлаштыже пашадарым нöлташ требоватлыше пашазе-шамычын всеобщий забастовка лийын.

Шужен илыше-шамычын Шанхайыште волненийышт

Шужен илыше 500 наре китаец-шамыч—пöр'еҥ да ÿдрамаш-шамыч Шанхайысе Чапинродышто рисовый кевытым шалатеныт. Полицейский отряд тиде тÿшке калыкым поктен колтен. Кум китаецым арестоватлыме.

Инцидент рисын пеш чот шергештмыжлан лийын, Шанхайысе шуко шемер-шамыч шужен илат, вет нуно китаецын питанийыштыже ик основной средство улшо шерге акан рисым налын огыт керт.

Всесоюзный ял озанлык выставка участникын опытшо

Мемнан свиноткормочный бригада пашам кузе ышта

„Сеятель" коммунын свинофермыштыже мый 1935 ий годсек пашам ыштем. Тиде жапыште ме начар огыл результат-шамычым ыштен шуктенна. Кодшо ий мыйын вуйлатыме свиноткормочный бригада 1.695 сöснам öрдыктен шуктен; кокла шот дене суткаште 675 грамм нелыт кушмаш лийын. Мый шкеже 641 вуйым öрдыктенам, нелыт кушмаш суткаште кокла шот дене 696 грамм лийын.

Мемнан паша нерген представлений лийже манын мый фермыште паша кече кайме нерген каласем.

Телым да кеҥежым свинарникыште паша кум час эрдене тÿҥалеш. Мый иктаж 15—20 минутлан ондак толам. Тиде жаплан подлаште вÿдат шолеш. Свинарь кокла гыч иктыже лÿмын ыштыме изи яшлыкыш кукурузный лождашым опта да тудым шошко вÿд дене вара. Вараже тушкак шожым да моло концентрат-шамычым, тыгак кукуруза гыч ыштыме силосым опта. Тидын мöнгö адакат вÿд ешаралтеш — теве тыге корма ямде. Кормым ямдылмаш 10—15 минут деч утла ок эрте; мемнан свинарник сайын оборудоватлыме, водопроводат уло.

Вара свинарь-шамыч кормушкым эрыктат, шокшырак вÿд дене мушкыт да ночко подстилкым кукшо дене вашталтат.

Кормым пуэдымаш 4 час гыч 5 час марте шуйна. Вара свинарь-шамыч станокшамычым да свинарникын уло помещенийжым эрыктат, кормушка-шамычым мушкыт. Кормым пуэдымек пел час гыч сöсна-шамычым йÿктат, вÿдым станок-шамыч дек лÿмын ыштыме яшлыкеш кондат.

Пукшымо да йÿктымö жапыште ме сöсна-шамычым сайын эскерена: ала икта мо дене черланенят. Изирак подозрений лектеш гынат, сöснам ме тунамак изоляторыш колтена.

Эрдене 6 час гыч 9 час марте свинарникыште ик дежурный гына кодеш, можыжо чыланат кочкыт да каналтат. 9 час эрдене уэш кормым ямдылымаш, вÿдым ырыктымаш, изирак уборка, йÿктымаш да моло тÿҥалеш.

11 час 30 минут эрдене сöсна-шамычлан кормым кокымшо ганалан пуалтеш, тидын мöнгö свинарь-шамыч уэш кормушка-шамычым эрыктат да мушкыт, помещенийыште убиратлат.

5 час кастене корма кумшо ганалан ямдылалтеш, 6 час годым тудым сöсна-шамычлан пуэдат, сöсна-шамычым йÿктат. Кастене 7 час мöнгö свинарникыште дежурный кодеш.

Кажне свинарь 100—200 öрдыктышаш сöснам обслуживатла. Сöсна-шамычым ме суткаште кум гана рацион почеш пукшена.

Первый тылзыште сöсна-шамычлан 500 грамм кукурузым, 450 грамм марте шожым, ик килограмм кукурузный силосым, люцерновый шудым да кухнысо сайын шолтымо остаток-шамычым пуалтеш. Тыгай рацион дене сöсна-шамычын нелытышт суткаште кокла шот дене 600—650 граммлан ушна.

Кокымшо тылзын, сöсна 55 килограмм нелытан лиймек, тудлан ме кажне кечын 350—400 грамм кукурузым, 600—700 грамм шожым, 2—3 килограмм люцерным да кухнысо остаток-шамычым пуэна. Тиде жапыште сöсна-шамычын нелытышт сутка еда 600—700 граммлан ушна.

Сöснан нелытше 100 килограмм лиймек, тудлан кажне кечын 3 килограмм марте шожым, силосым, люцерным, кухнысо остатым пуалтеш. Тиде жапыште сöсна-шамычлан öреным пуаш тÿҥалына

Öрдыктымаш кок тылзе гыч кум тылзе марте шуйна да сöсна-шамычын нелытышт 105—120 килограмм лиеш гын, öрдыктымаш сöснам талыклан шотлалтеш.

Южгынам сöсна-шамыч шагал кочкыт. Тунам ме нормым изишак иземдена да чÿчкыдын нуным прогулкыш луктына, а вараже кормым адакат утларак пуэна.

Сöсна-шамычлан минеральный вещества: пор, шöнчал, шун пуалтеш.

Ме помещенийым велэ огыл йытыран кучена, но сöсна-шамычымат арун кучаш тыршена. Шокшо ийгече годым нуным суткаште кок гана йÿштылтена, а пеш шокшо годым— 3-4 гана. Талукышто кок гана свинарникыште капитальный ошемдымаш ышталтеш, декадыште кок гана—текущий ошемдымаш.

Свинарникыште мемнан пеш йытыра. Лавра ден инфекцийын тÿжвач верештмышт деч мемнан пеҥгыде правило уло: свинарникыш пураш посторонийын иктынат праваже уке. Свинарникыш фермын иктаж пашазе але колхозник служебный паша дене толеш гын, ондак тудо шке обувьшым креолин дене дезинфицироватлышаш.

Мемнан бригадын опытшо колхозный фермыласе стахановец-шамычлан общественный животноводствым развиватлышаш верч кучедалмаштышт у успех-шамычым ыштен шукташ полша манын ÿшанем.

И. КОЛПАКОВ,

Ростовский область, „Сеятель" коммунысо свинофермын бригадирже.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—723. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.